

Winter 2020

Gidsengids

IVN ENSCHEDE

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

Nummer 255

BELEEF DE NATUUR!

Colofon

De Gidsengids van IVN Enschede verschijnt 4 x per jaar.
Voor meer informatie zie: www.ivn.nl/afdeling/enschede
en www.facebook.com/IVNEnschede

Redactie Gidsengids

* Celia Horst-Geijtenbeek

Burgemeester Stroinkstraat 375 - 7547 RH Enschede
tel. 053 434 36 48 - email: celia@jfhorst.nl

* Tineke Eitink-Doornhein

Website en Facebook

* Jan Willem Visschers

tel. 053 476 55 35 - email: jwvisschers@gmail.com

* Erika van Oldeneel - email: erika1961@hetnet.nl

Drukker

* Editoo B.V. te Arnhem

tel. 085 773 774 2 - www.editoo.nl

Lidmaatschap IVN

Aanmelden en opzeggen per email via secretariaat

Contributie per jaar leden € 24,00; huisgenoten € 6,00

Minimale jaarbijdrage donateurs is € 15,00.

IBAN: NL05 INGB 0000 8388 83 t.n.v. IVN afd. Enschede

Bestuur

Voorzitter

* Hanneke van Dorp

Wooldrikshoekweg 104

7535 DD Enschede

053-4780392

email: hanneke_van_dorp@planet.nl

Secretariaat

1e secretaris

* Nico van Diepen

Bouwhuishorst 23

7531 EZ Enschede

06-47270894

2e secretaris

* Dirk van de Wetering

email: ivnenschedesecretariaat@gmail.com

Penningmeester

* Dirk Nijenboer

Van Riebeekstraat 95

7535 ZJ Enschede

053-4311364

email: dendirk@home.nl

Algemeen bestuurslid

* Pim Bosman

Voortsweg 48

7523 CH Enschede

053-4322965

email: whbosman@hetnet.nl

Van harte welkom bij IVN Enschede

IVN, Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid, is een organisatie met ca. 180 afdelingen in Nederland en ca. 26.000 leden, waarvan ca. 8.000 actieve vrijwilligers. IVN heeft als doel mensen bij de natuur te betrekken en jong en oud laten beleven hoe leuk, leerzaam, gezond én belangrijk onze natuur is.

Onze afdeling IVN Enschede telt momenteel ca. 90 leden incl. huisgenootleden. Zij zetten zich in op het gebied van milieu, natuureducatie en duurzaamheid. Vooral door het stimuleren van natuurbeleving willen we onze liefde en kennis voor de natuur delen. Tevens organiseren we speciale bijeenkomsten voor onze leden en donateurs. Per kwartaal ontvangen zij het afdelingsblad de "Gidsengids".

Zin om vrijblijvend eens te komen kijken, mee te doen met onze activiteiten of lid worden? Dan kun je contact opnemen met ons secretariaat. Je bent van harte welkom!

Werkgroepen

- * Schoolwandelingen
- * Grijs, Groen en Gelukkig
- * Heemtuin
- * Vliegbasis Twenthe
- * Internationale School IST
- * IVN infokraam
- * PR & Communicatie
- * Publiekswandelingen

In dit nummer

- 3 Van de voorzitter
- 4 Gidsen in tijden van corona
- 5 Tuinwaarnemingen en een kijktip!
- 6 Winterwandeling
- 7 Waterdoedag 2020
- Samen in je eentje wandelen
- 8 Het Waterloopbos
- 10 Vereniging Wageler Samen
- 12 Sneeuw, een gedicht
- 14 **Verslag Algemene Leden Vergadering**
- 16 A. Ledeboerpark wéér in de prijzen
- 17 Aamsveen 2.0
- 18 Een herbarium met wilgen...
- 20 Bladskeletten maken
- 21 Meedoen!
- Niet vergeten!
- 22 Agenda
- 23 Van de redactie

Coverfoto : Celia Horst

Van de voorzitter

Het winter nummer van de Gidsengids van 2020 leek even moeilijk tot stand te komen doordat er zo weinig activiteiten mogelijk waren de afgelopen maanden. Toch is het dankzij door leden aangeleverde copy en extra creativiteit van de redactie weer een verrassend dik en goed met leesvoer gevuld blad geworden. Er staan deze keer opvallend veel stukjes in die de lezer aanmoedigen op een site te kijken, maar misschien is dat ook niet zo opvallend in een jaar waarin zo veel dingen digitaal gedaan moeten worden.

Er wordt verslag gedaan van een online studiedag en online gezamenlijk wandelen(!). Gelukkig vonden de nieuw opgeleide paddenstoelengidsen mogelijkheden om echt buiten te lopen, al was het met steeds kleinere aantallen deelnemers. Ik heb bewondering voor zoveel enthousiasme en doorzettingsvermogen! Het werd ook zeer gewaardeerd door de deelnemers, zoals te lezen is. Wandelen in klein gezelschap mag gelukkig nog altijd. Er staan twee tips in dit blad voor een mooie wandeling, één dicht bij en één wat verder weg. Pim stuurde weer een paar mooie natuurwaarnemingen uit zijn stadstuin. Er is nieuws van de afdeling, Het Wageler en het Aamsveen en er zijn veel mooie winterse foto's en leuke artikeltjes, waarin ook de creativiteit aangemoedigd wordt.

Het enige wat ik mis is een puzzel van Nico. Vorige keer hadden we hier in huis veel plezier bij het oplossen, het was echt moeilijk. Het is vast net zo moeilijk puzzels te maken, maar ze worden gewaardeerd! Op pagina 14 staat het verslag van de Algemene Leden Vergadering. (Bewaar deze Gidsengids omdat het verslag nuttig is bij de ALV volgend jaar.)

2020 is bijna voorbij en het was vreemdste IVN-jaar ooit, maar dat zullen meer groeperingen over dit jaar vinden. 2020 was het jaar van de afgelaste activiteiten en de lege agenda. Het zou ook het jaar van het 60 jarig jubileum zijn, maar wat let ons het 61 of desnoods 62 jarig bestaan te vieren als dat eindelijk weer kan? Wat in het vat zit verzuurt niet. Gelukkig zijn tot nu toe (voor zover we weten) alle IVN-leden voor het rondwarende virus gespaard gebleven. Dat is belangrijker dan wat er allemaal niet kan.

Normaal zou ik alle leden hier uitnodigen voor een nieuwjaarbijeenkomst, maar helaas is dat nu niet verantwoord en ook niet toegestaan. We moeten er maar wat anders op bedenken. Gelukkig ziet het er naar uit dat er een eind aan deze narigheid gaat komen. Laten we met de eindstreep in zicht extra voorzichtig zijn. We kunnen het nog wel een tijdje, een half jaar of als we pech hebben misschien een heel jaar volhouden heel voorzichtig te zijn. Het zou zo zinloos zijn als door onnodig onvoorzichtig gedrag nu nog slachtoffers vallen. Pas dus allemaal heel goed op jezelf en je medemensen!

Mede namens het bestuur en de redactie wens ik alle lezers heel fijne feestdagen en een gelukkig en gezond 2021.
Hanneke van Dorp

Erithacus rubecula - Henk Eitink

Gidsen in tijden van corona

Na de paddenstoelencursus van Laurens keken wij uit naar oktober, het paddenstoelenseizoen bij uitstek. Het kijken naar zwammen kwam na de zomer traag op gang. Droogte is bepaald geen gunstige factor voor de groei van paddenstoelen.

Half oktober konden we toch al aardig wat paddenstoelen laten zien langs de Houwbeek. De omstandigheden van covid-19 dwongen ons (Jacques en Lidy V., aangevuld met reservegids Jan Willem V.) om de groepen klein te houden: 6 gasten per gids.

Dit bleek een prettige groepsgrootte, zoals ik ook al bij de "Wildeplantenwandeling Aamsveen" had mogen ervaren. De reacties van de wandelaars waren unaniem positief en gaven ons zelfvertrouwen voor wat betreft onze paddenstoelenkennis een boost.

Intussen gingen de voorbereidingen ook door voor "Zwammen over zwammen" op "De Tip", een klein natuurgebiedje tussen Enschede en Losser dat eigendom is van Natuurmonumenten. Aangepaste regels i.v.m. Covid-19 dwongen ons (Lidy S. en Lidy V.) tot een gezelschap van maximaal 3 gasten per gids. Met 2 gidsen werd het publiek dat we konden bereiken zo wel erg beperkt. We kozen er daarom voor om ieder ongeveer 70 minuten met 3 gasten op pad te gaan en daarna opnieuw met 3 nieuwe gasten hetzelfde rondje nog eens te maken. Ook hier alom enthousiasme. In een groepje zaten 3 fotografes, in een ander een boleteneter die graag andere paddenstoelen wilde leren kennen. In totaal dus toch weer 12 mensen een aangename en leerzame middag bezorgd. Daar doen we het voor!

En nu (7 november)? We mogen slechts met 2 personen buiten zijn... Ik hoop dat de gidsen in ieder geval naar buiten blijven gaan, alleen of samen met één van de andere gidsen!

Lidy Vrijheid, 7 november 2020

Publieks reacties

Een aantal enthousiaste wandelaars nam de moeite hun ervaringen tijdens de wandeling langs de Houwbeek wandeling aan ons op te sturen:

"Het was een heel mooie wandeling en als jullie er weer eens een organiseren zal ik me vast en zeker opgeven. Vanuit Enschede Noord had ik die hoek van de stad met de fiets maar deels gezien en lopend nog bijna helemaal niet. Het is de moeite waard dat stuk van Enschede nog eens te verkennen. Groet, **Joop de Jong**"

"Wij hebben vanmiddag als gezin aan de wandeling deelgenomen. Als geboren en getogen Enschedeërs hebben wij nog nooit in deze omgeving gewandeld. Wij waren enthousiast over de deskundige wijze waarop de gids ons begeleidt. Vooral de manier van uitleg, welk nut paddenstoelen hebben voor de natuur. Wij zullen zeker dit nog eens willen meemaken. Veel succes, **familie Hoens**"

"Gister middag meegelopen met een wandeling van het IVN Natuureducatie afdeling Enschede. Langs de Houwbeek door de Helmerhoek. Een deel van Enschede waar ik vlak bij woon maar nog nooit was geweest. Een wandeling door de natuur op zoek naar paddenstoelen. In drie groepen - allemaal gestart op een ander tijdstip - hebben we een wandeling van 4,5 kilometer gelopen. Een prettig zonnetje was onze metgezel.

Een leuke route met leerzame momenten. Zo roken de kabouters in de zomer hun pijp met een langere steel, anders wordt het te warm aan de mond. (Herkennen van een zomereik). Een aantal mooie paddenstoelen gezien, waaronder een biefstuk zwam. Paddenstoelen zijn niet altijd direct te herkennen in z'n soort. Dat heeft te maken met dat oudere paddenstoelen andere vormen aannemen dan jongere paddenstoelen. Dan denk je dat er twee verschillende soorten paddenstoelen staan, maar ontdek je dat het dezelfde paddenstoel is.

Naast natuureducatie ook nog wat cultuur. In de wijk Helmerhoek in het Helmerbos hebben de Duitsers een onderstel voor een V1 bom gemaakt. Dit onderstel geheel van beton is nog in het bos te vinden. Al met al een leuke, interessante, leerzame en gezellige wandeling. **Henry Zandbergen**".

Fotografie met paddenstoel

Tuinwaarnemingen door Pim

In april dit jaar schreef ik een stukje voor de Gidsengids, waarin ik ook vertelde over een Turkse Tortel, die erg tam was.

Nadat ik eind april- begin mei gestopt was de voedertafel regelmatig bij te vullen, verdween ook mijn vriend de Tortel, de hele zomer tot het begin van de herfst heb ik hem niet meer gezien, tot ik, zo in oktober, weer wat strooivoer en zonnepitten op de bekende plekken strooide... en daar was hij weer!! (Ik zeg maar "hij", want het geslachtsverschil kan ik niet zien) en komt hij weer dagelijks z'n kostje ophalen/opeten.

Op de foto zie je hem op een geknotte Catalpa zitten, dat is een idee dat ik zag in het programma "Gardeners World" op BBC-2. In één van de laatste programma's ging het ook over de wintervoeding voor vogels en zag ik presentator Monty Don een boomstronk bestrooien met vogelvoer en die vervolgens ergens ophangen. Nu had ik onlangs een Catalpa in m'n voortuin omgezaagd, hij werd te groot. Op het idee gebracht door het genoemde programma heb ik een deel van de geknotte bovenkant van de boom ook opgehangen, er zitten allerlei gaten en holtes in die kruin en daar strooi ik dan wat vogelvoer in. De Tortel heeft het uiteraard ontdekt maar ook de andere bekende tuinvogeltjes. Het is een leuk gezicht dat zoeken naar de zaadjes tussen de stronkjes.

Nog wat ander moois vond ik bij het omzetten en zeven van de composthoop. Een stukje hout met allemaal witte "staafjes", eerst dacht ik dat er één of ander oud borsteltje in de composthoop terecht gekomen was, maar ontdekte al snel dat het toch zwammetjes moesten zijn. Na een paar dagen werden de staafjes duidelijk gewei-vormig, dus moest het wel de geweizwam zijn.

Ja, zo blijven we, ook in deze tijd, genieten van vele "kleine" dingen om ons heen.

Pim Bosman

Turkse tortel - Pim Bosman

Geweizwammetjes - Pim Bosman

Over Vroege Vogels en de Buurserbeek

Op vrijdagavond 1 november was er een "bijzondere" uitzending van het TV programma Vroege Vogels. Mocht je hem gemist hebben, kun je via de link hieronder terugkijken. Zéér de moeite waard. Voor ons duidelijk een feest der herkenning!

www.npostart.nl/vroege-vogels/06-11-2020/BV_101398053

Winterwandeling over landgoed De Welle

Landgoed De Welle ligt ten noordoosten van Enschede tussen de Oldenzaalsestraat aan de westkant en de Lossersestraat aan de oostkant. Het landgoed heeft haar naam te danken aan het grote aantal bronnen die onder andere een - opvallend hoog op het landgoed gelegen - vijver voeden.

Sinds 1930 is De Welle gerangschikt onder de Natuurschoonwet 1928 en is het opengesteld voor wandelaars. In alle jaargetijden is het de moeite waard om hier een wandeling te maken. Wanneer u dit landgoed eens wilt bezoeken wensen wij u veel wandelplezier.

[Red. De wandelaars die jaarlijks met onze IVN gids Henk Kaspers meelopen over De Welle, zullen dit zeker beamen.]

Harry en Nel Dost

P.s Deze foto's zijn gemaakt tijdens een wandeling in december 2019.

Waterdoedag 2020

Ieder najaar is het weer tijd voor een feestelijke, maar vooral ook inspirerende dag ergens in Nederland op een waterrijke plek. Ik verheug me er altijd erg op en zag de bui dan ook al hangen... Corona gooit ook bij dit soort leuke evenementen roet in het eten. Gelukkig hadden ze daar bij het Waterschap Vechtstromen ook over nagedacht! En ze boden een creatieve oplossing: via Zoom kun je ook veel inspiratie opdoen!

Donderdagochtend 22 oktober zat ik al op tijd aan mijn bureau om in te loggen voor de workshop "Drawing Story", in het Nederlands ook wel "Klets met een schets" genoemd. Frederique te Dorsthorst liet via zoom zien hoe je, terwijl je een verhaal vertelt, de aandacht kunt vasthouden door een simpele tekening te maken. Iedere keer zet je een paar nieuwe lijnen en als je verhaal klaar is, is de tekening ook af.

De tekening is enerzijds een hulpmiddel om de aandacht vast te houden. Anderzijds kun je elementen uit de tekening ook gebruiken om belangrijke zaken uit je verhaal beter te laten landen. Een bijzonder leuke techniek die wel wat oefening vergt, maar vervolgens wel écht van meerwaarde kan zijn. En zeg je nu dat je helemaal geen teken talent hebt en dus niets aan deze techniek zal hebben? Voor hen die dat denken heb ik de tip om het volgende filmpje eens te bekijken: **Graham Shaw: Why people think they can't draw** => <https://www.youtube.com/watch?v=7TXEZ4tP06c>

Tijdens de tweede workshop die ik volgde gingen we aan de slag met een computergame om een schoolplein in te richten. Bij de inrichting moesten we rekening houden met de klimaatveranderingen waarmee we te kampen hebben: heftige regenval, hete droge periodes. Maar ook met biodiversiteit en hoe te spelen en onderwijzen in een groene en aantrekkelijke omgeving waar kinderen, maar ook vogels en kleine diertjes en insecten zich fijn en veilig voelen.

Het spel is ontworpen voor basisschoolkinderen om daar in de klas mee aan de slag te gaan. De leerkracht kan een foto van Google-maps gebruiken om het schoolplein in het spel te implementeren. Vervolgens is er een hele lijst met mogelijkheden waaruit de kinderen kunnen kiezen om toe te voegen aan het door hun te ontwerpen plein.

Ik vond het nog best lastig en het koste dan ook behoorlijk wat tijd om tot een mooi en leuk ontwerp te komen. Kinderen zijn waarschijnlijk een stuk vaardiger met dit soort spellen. Het spel maakt dat je bewust gaat nadenken over de omgeving en wat je daar mee kunt doen met het oog op biodiversiteit en klimaatveranderingen en de daarbij behorende problematiek. Daaruit kunnen mooie gesprekken ontstaan in de klas, maar ook thuis. De ontwerpen zouden vervolgens gebruikt kunnen worden bij de herinrichting van het schoolplein.

Celia Horst

“Beetje natuur, grote invloed”
Mark Mieras

Samen in je eentje wandelen

Wat doe je als je agenda steeds leger wordt? Je kijkt eens wat er online in de aanbieding is!

De website van IVN bleek een aantal online workshops te organiseren, zogenaamde webinars. Het enige dat nodig was was een smartphone met mobiel internet. Ik schreef mij in voor de Workshop "Wandelen in je eentje" en ontving enkele dagen voor de workshop enkele instructies: installeer Zoom op je telefoon, trek je wandelschoenen en je jas aan en log in met de toegestuurde link met wachtwoord op het aangegeven tijdstip.

En inderdaad, op het afgesproken tijdstip bleek ik opeens verbonden samen met 130 anderen die allemaal interesse hadden in wandelen in je eentje. Je kon kiezen of je de camera aan of uit wilde. De microfoon stond standaard uit, omdat 130 mensen die door elkaar praten niet handig is. Je kon wel via de chat schriftelijk opmerkingen maken of vragen stellen.

Eerst gaf Monique Winters een inleiding gebaseerd op het onderzoek van Mark Mieras over hoe goed wandelen in de natuur voor je is (wat we natuurlijk allemaal wel wisten) en tegelijkertijd (!) mochten we wat vragen beantwoorden zoals: hoe hoog is je stressniveau (op een schaal van 0 tot 10) op dit moment? Deze vraag werd later nog twee maal herhaald. Opmerkelijk was dat het gemiddelde stressniveau na de inleiding van Monique omhoog was gegaan, dus zelfs een webinar van IVN is stress verhogend!

Na een presentatie van een half uurtje (ik had mijn jas maar weer uitgetrokken) kregen we de opdracht naar buiten te gaan. Daar ging ik dan, met paraplu op en oortjes in. De instructies die we kregen betroffen o.a. de zintuigen (kijk eens langzaam van links langzaam naar rechts, let op wat je hoort, ruikt etc.). Een andere techniek om iets bewuster om je heen te kijken is het van tevoren maken van een bingo-kaart met bijvoorbeeld woorden die allemaal te maken hebben met het thema herfst. Aankruisen onderweg! Ook leuk voor kinderen. Terwijl ik me net op het fotograferen van een zwam had gestort kregen we te horen dat we gingen afronden. We mochten even napraten in groepjes van 3 (de techniek staat voor niets). Mijn groepje vond het iets te zweverig en hield meer van doorlopen. Al met al vond ik het een aparte ervaring die stof tot nadenken geeft. Zoom heeft ons wellicht toch leuke dingen te bieden als alternatief als Covid-19 het ons onmogelijk maakt in grotere groepen te wandelen. Ideeën welkom!

IVN biedt op respectievelijk 3 en 10 december ook nog de online workshops aan : "Wandelen met kinderen" en "Wandelen met Ouderen". Aanmelden via ivn.nl/activiteiten. Deze webinars zullen waarschijnlijk nog wel herhaald worden later in het (nieuwe) jaar.

Als je nog eens wilt nalezen hoe het precies zit met gezondheid, wandelen en natuur, lees dan het artikel wat onderzoeksjournalist Mark Mieras schreef voor IVN : <https://www.mieras.nl/schrijven/beetje-natuur/>

Lidy Vrijheid

Het Waterloopbos

Een bijzondere plek waar je waterwerken vanuit de hele wereld aan je voeten hebt liggen...

We hadden in het tv-programma "BinnensteBuiten" beelden langs zien komen van een prachtig waterrijk bos met daarin, tussen het groen verscholen, bouwwerken die ooit een belangrijke functie hadden als waterbouwkundig testobject. Ons beider interesse was gewekt! Die van mij door de prachtige sfeer van dit natte afwisselende bos. Die van Jasper door de historie van de bouwsels die onder al dat mooie groen verscholen gaan. In september vonden we eindelijk een moment om af te reizen naar de Noordoostpolder om dit bijzondere natuurmonument te gaan ontdekken.

En bijzonder vonden wij het zeker! Het eerste wat ons opviel toen we het bos inliepen was een ruisend geluid. Het deed me eerst denken aan het geluid van de wind door de toppen van berkenbomen. Maar we ontdekten al snel wat de bron was van dat geluid: door heel het bos stroomt overal water door de verschillende testobjecten die daar liggen. Waterwerken van over de hele wereld, maar dan in het klein, zijn hier gebouwd in de jaren na de Tweede Wereld oorlog.

In 1942 was de polder drooggelegd en kort daarna werd een begin gemaakt met de aanplant van het Voorsterbos. Doordat de bodem van zand en keileem is, laat het nauwelijks water door, waardoor het niet geschikt is om als landbouwgrond te gebruiken. In diezelfde tijd is men vanuit Delft op zoek naar een plek om een buitenlaboratorium aan te leggen om daar een model te bouwen om de zuidwestelijke delta te onderzoeken. Een model dat veel te groot zal zijn om in de toen bestaande hal in het onderzoekscentrum van Delft te bouwen. Bij de zoektocht naar

een geschikte locatie komt men uit bij deze plek, ingesloten tussen het Vollenhover Kanaal en de 4,5 meter lager gelegen Zwolse Vaart. Een perfecte plek, waar in de loop van de jaren steeds meer testobjecten bijkwamen. Vanaf 1951 zijn hier onderzoeken gedaan op ruim 35 locaties.

Na verloop van tijd deed het computertijdperk haar intrede en konden berekeningen en testobjecten digitaal gemaakt en beoordeeld worden. Daarmee verloor het openlucht-laboratorium haar functionaliteit en verdween langzaam maar zeker de bedrijvigheid. En met de verhuizing van de laatste ingenieurs terug naar Delft, in 1996, kon de natuur weer ongestoord haar eigen gang gaan. Testobjecten verdwenen langzaam maar zeker onder planten en bomen. En het had niet veel gescheeld of er was nu niets meer van terug te vinden...

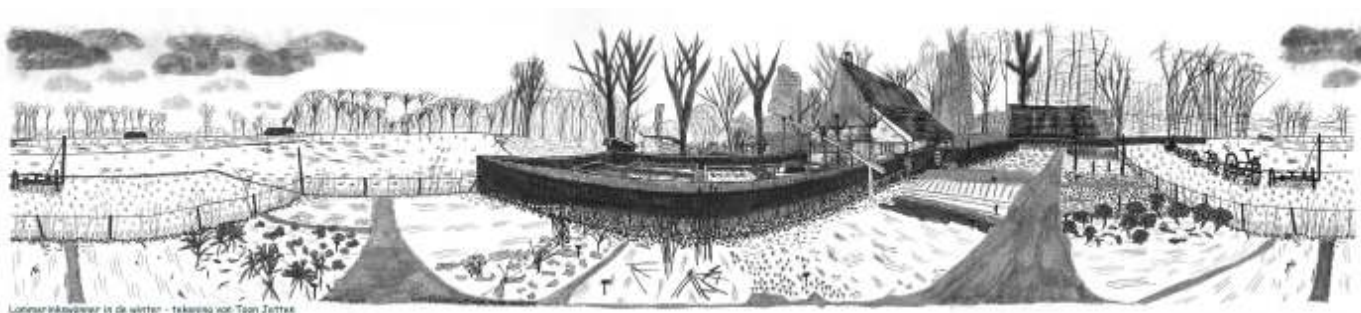
Op zeker moment valt het oog van een projectontwikkelaar op dit stukje vergeten bos: wellicht een mooie plek voor een luxe recreatiepark. Plannen worden gemaakt, de gemeente is enthousiast! Maar wanneer omwonenden er lucht van krijgen schrikken die zich rot! Met elkaar komen ze in actie om "hun" bos te redden. Uiteindelijk lukt dat en vanaf 2002 is het Waterloopbos eigendom van Natuurmonumenten. Op dat moment is de staat van het Waterloopbos zo slecht dat het niet verantwoord is het open te stellen voor publiek. Er wordt hard gewerkt aan het herstel van gebouwen en modellen die vernield zijn. Rotzooi wordt opgeruimd, enorme hoeveelheden asbest afgevoerd. En uiteindelijk, in augustus 2005, kan het bos dan officieel worden geopend voor het publiek. En kunnen bezoekers genieten van de zich ontwikkelende natuur, de testobjecten bekijken, excursies meemaken en na afloop een kop koffie met gebak of zelfs een lekkere kop soep nuttigen in het bezoekerscentrum.

Die excursie hebben wij (nog) niet gemaakt. Maar we hebben wel een flink aantal uurtjes rondgedwaald in dit bos dat bol staat van geschiedenis, verhalen, het gevecht tussen natuur en cultuur, paddenstoelen, bemoste en begroeide metselwerken en bovenal overal stromend water. Met een hoofd vol indrukken én een prachtig boek onder de arm liepen we weer terug naar de auto.

Meer weten over deze bijzondere plek? Kijk eens op waterloopbos.net. Abe Hoekstra (oud werknemer van het Waterloopkundig laboratorium) neemt je daar mee in de geschiedenis, voorzien van allerlei foto's en filmpjes krijg je zo een mooi beeld van hoe het was.

Celia Horst

Vereniging Wageler Samen

Op 26 oktober jl. is Vereniging Wageler Samen opgericht. IVN leden die als vrijwilliger actief zijn bij de schoolwandelingen of de heemtuin hebben hierover een nieuwsbrief ontvangen en kunnen vaker nieuwsbrieven verwachten. Voor de leden die de nieuwsbrief niet ontvingen geven we hier een samenvatting.

Leden van de vereniging:

Stichting Landgoed Het Wageler,
Stichting Boerderij "De Viermarken",
Stichting Stawel Duurzame Plattelandsontwikkeling,
Zone.college,
IVN, afdeling Enschede,
Bijenvereniging, afdeling Enschede
Parkcommissie Ledeboerpark.

Natuurlijke personen kunnen geen lid worden van deze vereniging, maar organisaties die zich kunnen vinden in de doelstelling kunnen dit wel.

De vereniging heeft ten doel:

- het bevorderen van het duurzaam samenwerken van de leden in het belang van de kwaliteit van het werkgebied van de vereniging,
- het bevorderen van het behoud en zo nodig het herstel van natuur- en landschaps- en cultuurhistorische waarden in het werkgebied,
- afstemming en samenwerking met de gemeentelijke organisatie over beheer en inrichting van het werkgebied,
- het bevorderen van al hetgeen dat een verantwoord en duurzaam gebruik van het gebied ondersteunt,
- al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bijdraagt in de ruimste zin.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door

- het opstellen, formuleren van een activiteitenplan.
- het coördineren, stimuleren en organiseren van activiteiten educatie en voorlichting.
- het ondersteunen en faciliteren van het duurzaamheids- en educatieprogramma.
- het afstemmen van georganiseerde activiteiten met de betrokken organisaties.
- het bevorderen van een goede relatie met de gebruikers van het gebied.

Het bestuur van de vereniging bestaat uit de volgende personen:

Eric Woltjer - voorzitter (namens Stichting Landgoed 't Wageler)
Gerrit Meutstege - secretaris (namens Stawel)
Mieke van Dragt - penningmeester (namens 'De Viermarken')
Hanneke van Dorp - lid (namens IVN, afdeling Enschede)
Peter Eidhof - lid (namens Bijenvereniging, afdeling Enschede)
Nicole Koenderink - lid (namens Zone.college)
Jannette Zandstra - lid (namens de parkcommissie)

WAT ERAAN VOORAFGING

In het gebied Het Wageler zijn partijen onder leiding van de gemeente al vanaf 2014 in gesprek geweest om tot een vorm van samenwerking te komen. Dit heeft geresulteerd in een flink aantal bijeenkomsten en rapporten die gaan over het gebied. In 2019 is in opdracht van de gemeente door bureau Eelerwoude een plan opgesteld voor langjarig landschapsbeheer, het "Bidbook Wageler Samen Sterker"

Het bekende erf van het Lammerinkswönner - Tineke Eitink

In 2017 is er een samenwerkingsverband ontstaan rondom het Lammerinkswönner met een viertal partners: Zone.college (voorheen AOC-Oost), Stawel, De Viermarken en de gemeente Enschede. Doel van deze samenwerking is in eerste instantie het behouden van de huidige activiteiten van het bezoekerscentrum Lammerinkswönner, nu de gemeente zich teruggetrokken heeft. Zowel bij het samenwerkingsverband Lammerinkswönner als bij Wageler Samen Sterker was de gemeente nauw betrokken. In 2019 is geconcludeerd dat beide projecten samen op zouden moeten trekken omdat het één niet los kon worden gezien van het ander.

Op 13 november 2019 is er een bijeenkomst geweest op initiatief van het samenwerkingsverband Lammerinkswönner waarbij de partijen die actief zijn in de projectgroep Wageler Samen Sterker ook waren uitgenodigd. Aanwezig waren De Viermarken, Zone.college, Stawel, IVN, Bijenvereniging Enschede, de parkcommissie Ledeboerpark en de stichting Landgoed het Wageler. Conclusie op deze bijeenkomst was dat er veel overeenkomstige belangen zijn en dat de aanwezigen samen een nieuwe rechtspersoon voor het gebied, inclusief het Lammerinkswönner, zouden willen oprichten.

Dit is de vereniging Wageler Samen geworden: een onafhankelijke organisatie waarin alle belangen gebundeld worden. Er is gekozen voor een vereniging omdat de leden dan op gelijkwaardige basis inspraak kunnen hebben. Bij een vereniging is overigens geen sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid, dus de eigen organisatie loopt hier geen risico.

Voor de nieuwe vereniging was al tijdens de oprichtingsfase heel belangrijk te zorgen dat de ondersteuning naar vrijwilligersgroepen kon worden voortgezet. Mariëtte de Groot is in juni met pensioen gegaan en er kwam voor haar geen opvolger vanuit de gemeente. Wageler Samen is bijzonder blij dat met ondersteuning van de gemeente, Barbera Lagraauw als aanspreekpunt en coördinator voor scholen en vrijwilligers behouden kon worden.

De vereniging is momenteel in gesprek met de gemeente over de invulling van haar taken. Met ingang van 2021 willen we met de gemeente hierover een overeenkomst sluiten waarbij er ook budget beschikbaar zal komen voor de vereniging.

Hanneke van Dorp

Emailadres van de Vereniging Wageler Samen : WagelerSamen@gmail.com

Sneeuw

*Het sneeuwt, niet jachtig, eerder tastend,
alsof het wit naar zwarte plekken zoekt.
Maar heel het landschap ligt al volgeboekt.
De dag staat zwaarbepakt om te vertrekken.*

*De bomen dromen rechtop in de sneeuw,
verwonderd en in hun verwondering verrast.
De vorst heeft ieder takje afgetast.
Het is windstil, er valt niets te ontdekken.*

*De laatste vlokken vallen, in de lucht
zweeft al wat zonlicht, geel en droog.
En vogels, eerstgeborenen van het oog.
haasten zich om de shade te herstellen.*

*Adriaan Morriën, Nederlands dichter
1912-2002*

Winters Tweekelo en het landhuis van Landgoed Het Stroot - foto's Celia Horst

Verslag Algemene Leden Vergadering

17 september 2020, Nivoncentrum, Dotterbloemstraat 120

De vergadering stond gepland voor 26 maart 2020. In verband met de uitbraak van corona is die vergadering uitgesteld tot 17 september 2020. Onder strikte hygiënemaatregelen en met een versoepelde entourage (geen infostand, geen koffie/thee, geen afsluitend programma) kon in het Nivongebouw voldoende afstand in acht genomen worden om de vergadering te laten plaats vinden.

Aanwezig

Hanneke van Dorp (voorzitter), Dirk Nijenboer (penningmeester), Nico van Diepen (secretaris), Pim Bosman (bestuurslid), Lidy Schans, Greetje Koster, Marian Lansink-Boensma, Tineke Eitink, Jan Willem Visschers, Martien Hoijer.

Afwezig

Diverse mensen hebben te kennen gegeven de vergadering niet te willen bijwonen, al of niet vanwege de corona-dreiging. Het betreft Dirk van de Wetering (bestuurslid), Wim Pauw, Lidy Vrijheid, Celia Horst, Emmy Hoijer, Chris Eijkholt, Peter Baarslag, Hans Pelgrim, Hans Peters, Henk Kaspers.

Opening

De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur.

Mededelingen, vaststellen agenda

De afwezigen met kennisgeving worden opgesomd. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Verslag Algemene Ledenvergadering van 28 maart 2019

Het verslag van de ALV van 28 maart 2019 wordt ongewijzigd goedgekeurd.

Jaarverslag 2019, exclusief financiën

Het jaarverslag van 2019 wordt goedgekeurd, met dank aan de opstellers en met dank aan de redactie voor de fraaie weergave in de Gidsengids.

Financiële jaarverslag 2019

Het financiële jaarverslag roept geen vragen op.

Verslag kascontrolecommissie

Bij monde van het lid van de kascontrolecommissie, Martien Hoijer, wordt de penningmeester gecompimenteerd met de heldere en nauwkeurige boekhouding. Hij stelt voor het financiële jaarverslag goed te keuren en de penningmeester en bestuur decharge te verlenen. De vergadering stemt daarmee in.

Verkiezing lid kascontrolecommissie

De kascontrolecommissie bestond uit Hans Pelgrim, Martien Hoijer en Marian Lansink-Boensma (reserve). Hans Pelgrim wordt bedankt voor zijn diensten, Lidy Schans stelt zich beschikbaar. De kascontrolecommissie bestaat voor 2020 dus uit Martien Hoijer, Marian Lansink-Boensma en Lidy Schans (reserve).

Begroting 2020

De begroting wordt goedgekeurd, met de opmerking dat 2020 een bijzonder jaar wordt, met weinig activiteiten. Mogelijk zal de afrekening wat afwijken van de begroting.

Samenstelling bestuur

Er zijn geen tegenkandidaten gemeld. De vergadering herkiest Hanneke van Dorp als voorzitter. Het nieuwe aftreedschema is dan als volgt:

- 2021: Dirk Nijenboer, Pim Bosman
- 2022: Nico van Diepen, Dirk van de Wetering
- 2023: Hanneke van Dorp

De vergadering verzoekt het bestuur om in het aftreedschema te kijken naar de functies. Nu treden de penningmeester en de tweede penningmeester tegelijk af, evenals de secretaris en de tweede secretaris. Het bestuur neemt dit duidelijke signaal mee en zal zo mogelijk het schema aanpassen.

Ontwikkeling in de landelijke organisatie

De voorzitter geeft een toelichting. Zij schetst de historische ontwikkeling, waarbij als het ware twee IVN's ontstonden: de vrijwilligers in de afdelingen (de vereniging IVN) en de professionele organisatie (de stichting IVN). Deze twee organisaties worden in januari 2021 weer in elkaar geschoven.

Oprichting vereniging Wageler Samen

Uit de ledenraadpleging van juni kwam naar voren dat het overgrote deel van de respondenten voor deelname aan de vereniging Wageler Samen is. IVN Enschede zal lid worden van die vereniging. De (tijdelijke) aanstelling van Barbera Quist als medewerker natuureducatie is een eerste wapenfeit van Wageler Samen. En Wageler Samen heeft aangifte gedaan van de vernielingen in de heemtuin.

Vooruitblik, wat verder ter tafel komt

- Het jubileum van 2020 wordt vooruitgeschoven ivm. corona.
- De paddenstoelengidsencursus heeft vier IVN-deelnemers, Erika van Oldeneel, Lidy Schans, Lidy Vrijheid en Jacques Simon. De nieuwe gidsen organiseren twee paddenstoelencursussen, die worden voorbereid samen met de docent Laurens van Run.
- IVN Enschede organiseert van september 2021 tot juli 2022 samen met IVN Haaksbergen een Landschapsgidsenopleiding. Coördinator is Greetje Koster. De inhoud ligt al grotendeels vast. Er wordt gewerkt aan de werving van docenten. In mei 2021 komt er een voorlichtingscampagne, om deelnemers (15 à 24) te werven.
- De oproep voor actieve vrijwilligers voor de diverse activiteiten van de vereniging blijft staan, maar heeft in deze kleine vergadering niet veel zin.

Rondvraag en sluiting

Doordat er dit jaar weinig persoonlijk contact is tussen de leden, is er de kans dat er 'lief of leed' over het hoofd wordt gezien. Oproep aan een ieder om hier aandacht aan te schenken, en aan het bestuur door te geven indien er zich iets voordoet bij een lid van IVN.

Highlanders in het Witte Veen - Anneke Blom

Foto Henk Eitink

Abr. Ledeboerpark wéér in de prijzen

Voor de tiende keer op rij heeft het Abraham Ledeboerpark een Green Flag Award gekregen. Jaarlijks wordt de award uitgereikt aan parken en groene openbare ruimtes die voldoen aan zeer strenge kwaliteitsnormen.

The Green Flag Award is 25 september uitgereikt aan de parkcommissie van het Abraham Ledeboerpark. Wethouder Jurgen van Houdt en Bram Ledeboer (de zoon van Abraham Ledeboer) hadden de eer om deze vlag te hijsen.

Berichten in de media: "Het Enschedese park is één van de vijf parken in Nederland die deze onderscheiding heeft gekregen. De jury was erg onder de indruk van de indrukwekkende toegangspoort, de prachtige kunstwerken in de vorm van twee libellen en de oude bomen in het park. Ook worden in het park en in het bezoekerscentrum Lammewönnert regelmatig leuke activiteiten voor basisschoolleerlingen georganiseerd. Zo leren de kinderen op een leuke manier veel over de natuur."

N.B. Green Flag is een internationale non-profit organisatie die onder andere openbare parken beoordeelt op veiligheid, gastvrijheid, het onderhoud, uitstraling en maatschappelijke betrokkenheid.

[De redactie feliciteert de medewerkers van het park]

Jan Wolkers prijs beste natuurboek

Zondagochtend 18 oktober jl. werd in het radioprogramma Vroege Vogels de Jan Wolkers prijs uitgereikt voor het beste natuurboek 2020.

Dit jaar ging de prijs naar het boek "Wat bomen ons vertellen" van de Vlaamse boomwetenschapper Prof. Dr. Valerie Trouet.

Valerie Trouet bestudeert al meer dan twintig jaar de klimaatverandering aan de hand van jaarringen van bomen. Wereldwijd wordt ze erkend als een van de topexperts op het vlak van dendrochronologie.

[Red: Dendrochronologie of jaarring(en)onderzoek houdt zich bezig met het dateren van houten voorwerpen of archeologische vondsten aan de hand van in de voorwerpen herkenbare groeiringen.]

Door de jaarringen te tellen kun je er achter komen oud een boom is. Maar de jaarringen kunnen ons veel meer vertellen dan dat. De wetenschappelijke studie van jaarringen levert een niet te onderschatten informatie op over de klimaatgeschiedenis van de aarde, de invloed op de menselijke beschavingen in de afgelopen tweeduizend jaar en het samenleven tussen mens en natuur.

Tineke Eitink

Aamsveen 2.0

Wie nu, november 2020, nietsvermoedend een rondje Aamsveen gaat lopen en een kijkje bij de (vrij toegankelijke) kluunplaats neemt, weet waarschijnlijk even niet waar hij is.

Al meteen na het bruggetje over de Glanerbeek krijg je een weids uitzicht en kun je met enige moeite voorstellen hoe het er hier in het begin van de vorige eeuw moet hebben uitgezien. Je moet waarschijnlijk wel even van de schrik bekomen: zoveel bomen, links én rechts, waarvan alleen nog een stobbe te zien is. Nadat eventuele munitie uit WO II is verwijderd zullen ook de stobben weggehaald worden.

Bordjes met uitleg van Landschap Overijssel over het hoe en waarom van het kappen, bandensporen van machines, paaltjes met oranje kopjes en een aantal bomen met blauwe stip ten teken dat ze - gelukkig - mogen blijven staan.

Het hoe en waarom van deze kaalslag is ons de afgelopen jaren al in diverse nieuwsbrieven toegelicht door Landschap Overijssel en laat zich samenvatten in een paar woorden: verdroging en Natura 2000. Uitleg op: <https://www.landschap-overijssel.nl/gebieden/aamsveen/natura2000-proces>

Tussen alle stobben kunnen we ook nog een oude waterput ontwaren die dateert uit het begin van de vorige eeuw toen boeren hier nog vee lieten grazen. Een stille getuige...

De kluunplaats, die altijd rondom in de schaduw lag, heeft alleen nog de dikke eik die beschutting geeft. Dat kon nog wel eens tegenvallen bij toekomstige veldwerkactiviteiten met de brugklassers van Scholengemeenschap Zuid.

Lidy Vrijheid

Foto na de voorde en het bruggetje over de Glanerbeek

Lidy bij de kluunplaats met informatiebord en de bekende oude eik

Een oude waterput

Een compleet nieuw gebied

Mijn mond viel echt open toen ik samen met Lidy voor het bekende hek naar de kluunplaats stond. Mijn hart sloeg over. Wat is hier gebeurd! Oh wat erg, waar zijn alle bomen? Wat een ravage, hoe kan dit!

Na een tijdje, na wat heen en weer lopen, om me heen kijken en samen met Lidy er over te praten, werd ik wat rustiger. Ik begon me voor te stellen hoe het zou zijn als hier in de toekomst weer heide zou groeien. Misschien toch wel mooi. En toen we terugliepen kon ik me zelfs voorzichtig verheugen op een prachtig nieuw en open natuurgebied. Maar het bleef nog wel een beetje dubbel...

Tineke Eitink

Een herbarium met wilgen, een vreemde hobby

In het zomernummer van de Gidsengids lazen we het leuke verhaal van Jan Willem over het herbarium dat hij voor zijn opleiding moest maken, met daarbij afgedrukt de handleiding waarin ouderwets goed werd uitgelegd hoe je zo iets doet.

Op plantencursussen heb ik geregeld verteld hoe leerzaam het maken van een herbarium is. Daarom zal ik hier iets vertellen over mijn eigen herbarium.

Sinds een jaar of vier verzamel ik wilgen. Omdat bomen en struiken in een herbarium een beetje onhandig zijn, beperk ik me tot takken en twijgen en schrijf de overige kenmerken en een beschrijving van de groeiplaats op briefjes, die bij de plant in een plastic zakje gaan. Thuis schrijf ik het over op etiketten die ik aan de rand van de herbarium vellen plak en er om vouw. Ik gebruik vellen stevig papier uit schetsblokken en omdat plakband vaak snel verouderd en vies wordt, plak ik de planten vast met stroken papier en een beetje lijm.

Waarom wilgen? Misschien omdat het bomen en struiken zijn die zelden de aandacht krijgen die ze verdienen, terwijl ze vaak zo mooi zijn. Denk aan de hoge slanke Schietwilgen met hun langwerpige, zilverenblaadjes die zo oplichten als je er met de wind in de rug naar kijkt. Of de boswilgen met hun ronde bladeren, die soms als ze jong zijn voor appelbomen aangezien worden. In de herfst verkleuren ze mooi geel, maar het mooiste zijn Boswilgen in het voorjaar als de dikke, opvallende katjes het eerste voedsel voor hommels en bijen leveren. Die opvallende katjes zitten alleen aan de mannelijke bomen, want alle wilgen zijn tweehuizig: mannelijke en vrouwelijke bloemen zitten niet op dezelfde plant. In de winter vind ik de lage, ronde struikjes van de Geoorde wilg in veen en heide heel mooi, met hun dichte vertakkingen van roodachtig gekleurde twijgjes. 's Zomers hebben die kleine ronde blaadjes met opvallende steunblaadjes: de oortjes.

Wilgen zijn vaak pioniers: ze ontwikkelen zich snel en worden niet oud en ze groeien vaak op rommelige plekken. Dat zal ook niet bijdragen aan hun populariteit bij mensen met belangstelling voor planten. Maar de belangrijkste reden dat weinig mensen zich in wilgen verdiepen is vast dat ze zo lastig zijn. Elk individu lijkt wel anders te zijn dan alle anderen. Dat komt omdat veel wilgen soorten gemakkelijk kruisingen met elkaar vormen, die vaak ook weer instaat zijn zich voort te planten, waardoor allerlei tussenvormen ontstaan. Sommige veel voorkomende door kruising ontstane wilgen hebben ook eigen namen, waarin dan een X in de wetenschappelijke naam aangeeft dat het om een kruising gaat. Dat betreft ook veel gekweekte wilgen, bijvoorbeeld voor de cultuur in grienden.

Misschien wilde ik ook wel graag de namen van de wilgen weten omdat ik me zo dom voelde zulke gewone, veel voorkomende planten niet te kennen. Zoals voor de meeste mensen kon ik er weinig meer van maken dan twee groepen: die met de langwerpige bladeren en die met de

Schietwilg, Boswilg, Geoorde wilg zijn rond Enschede te vinden

ronde. Ik had wel eens geprobeerd wilgen te determineren, maar tot enkele jaren geleden strandden al mijn pogingen met diverse flora's om wilgen op naam te brengen omdat de tabellen voor wilgen zo onhandig werkten. Je kreeg tijdens het determineren steeds keuzes voorgelegd over bloemen of vruchten, die er vaak niet zijn en zeker nooit tegelijk. Omdat wilgen zo variabel zijn heb je informatie over veel kenmerken nodig om de juiste keuzes te maken. Een jaar of vijf geleden lukte het ineens wel. Ik liep me in Zweeds Lapland een beetje te vervelen terwijl ik moest wachten op mensen die mossen aan het kijken waren. In zo'n prachtige, bijzondere omgeving durf je dat natuurlijk niet hardop te zeggen, maar toch...

Alle verschillende wilgen soorten, meestal vrij lage struikjes in verschillende kleuren grijs en groen, die in groepen en zone's patronen in het landschap vormden vond ik erg mooi. Er zijn daar meer soorten wilgen dan in Nederland en ze spelen een veel opvallender rol. Ik werd nieuwsgierig en pakte de nieuwe Zweedse flora die ik bij me had erbij. Die gaf prachtige gekleurde afbeeldingen en duidelijke beschrijvingen van heel veel verschillende kenmerken. Het was een heel gepuzzel, maar het lukte! Vanaf dat moment had ik absoluut geen tijd meer me te vervelen.

Alle wilgen buiten determineren bleek wel lastig, dus gingen veel takjes mee om 's avonds te bekijken en ik wilde ze bewaren om later nog eens te kunnen vergelijken. Er gingen dikke pakken kranten met takjes mee naar huis: het begin van het wilgenherbarium. Bij het opplakken gingen alle wilgen nog eens door mijn handen en herinnerde ik me waar ik ze gevonden had. Een beter souvenir van een vakantie kan ik eigenlijk niet bedenken.

De wilgen in Lapland en de Skandinavische berggebieden zijn bijna allemaal andere soorten dan hier in Nederland groeien. Het is natuurlijk raar om alleen Skandinavische wilgen te kennen en die van thuis niet, dus ging ik op alle andere plekken waar ik kwam ook op wilgen letten. Op internet vond ik een prima tabel (door Arnout Zwaenepoel) voor de in Nederland en België groeiende wilgen. De auteur heeft ook meegewerkt aan de tabellen voor wilgen in de nieuwste flora van Heukels. Die heb ik nog niet gebruikt, maar ik vertrouw erop dat hij goed is!

Hier rond Enschede vind ik overal de Schietwilg en de Boswilg, die bomen vormen; de ene slank en heel hoog, de ander breed en wat lager. De struikvormende wilgen zijn Grauwe wilgen met rondachtige, grijs-groene blaadjes en Geoorde wilgen. Op heideachtige plekken vind je Kruipwilgen, laag en met kleine blaadjes met zilverige achterkanten. Her en der vind je, vaak aangeplant of verwilderd, nog wat andere soorten. Dat lijkt niet zo veel, snel klaar dacht je? Ik had er toch ook hier wel even voor nodig om het in de vingers te krijgen doordat ook deze wilgensoorten zo veelvormig zijn en voortdurend kruisen. Het herbarium groeide na de vakantie dus door. Sommige soorten zitten er heel vaak in omdat ze er telkens anders uit zien. Inmiddels ben ik wel zo ver dat ik alleen nog toevoeg wat ik buiten niet herken en mee naar huis moet nemen voor determinatie. Vooral als ik in het westen van het land kom merk ik dat ik de vele in grienden en recreatiegebieden aangeplante of spontaan zaaierende typen wilgen daar nog lang niet allemaal ken. Daar is dus nog wel wat spannends te vinden.

We brachten nog twee zomervakanties door in Noorwegen en één in Fins Lapland in gezelschap van mossendeskundigen. Dat gaf mij voldoende tijd om me beter in de Skandinavische wilgen te verdiepen. Dankzij het herbarium hoefde ik niet opnieuw te beginnen maar kon ik voortbouwen op wat ik eerder geleerd had. Soms kwam ik er ook achter dat ik me die eerste zomer vergist had. Er kwamen in elke streek natuurlijk nieuwe soorten bij. Zo bleef het boeiend.

Inmiddels heb ik een stuk of 15 Skandinavische wilgensoorten in het herbarium die hier niet voorkomen. Geleidelijk begon ik ook in sommige kruisingsproducten de oudersoorten te herkennen. Het hielp daarbij dat de veel voorkomende kruisingen ook in de flora genoemd worden.

Na verloop van tijd merkte ik dat je de zuivere soorten, die redelijk constanten kenmerken hebben en goed te herkennen zijn, meestal vindt in de ongestoorde natuur. Elke soort heeft zijn eigen plek: droog of nat, in het veen of op de rots, zure grond of kalk, in de zon of in de schaduw van een bos en ook wat voorkomen hoog of laag in de bergen betreft weten ze allemaal precies hun plek te vinden. Waar mensen aan de gang geweest zijn in de wegberm of het parkeerterrein en ook waar van nature beweging in de grond zit in rivierbeddingen, door vorst of een aardverschuiving, daar worden de natuurlijke groeiplaatsen vermengd en verrommeld en daar vind je de kruisingen. Dat zijn dus niet de goede plekken voor een beginner om wilgen te bestuderen. Hetzelfde geldt ook hier in de buurt. De echte Geoorde wilgen vind je b.v. in het Aamsveen. In wegbermen en slootkanten staat een eindeloze reeks wilgen die ergens tussen Grauwe wilg en Geoorde wilg in zitten. Dat maakt wilgen zo moeilijk voor mensen die alle planten graag in een hokje stoppen waar ze één naam op kunnen plakken, maar eigenlijk vind ik de wilgen heel slim dat ze zo goed kruisen kunnen en zich niet in hokjes laten stoppen. Zo ontstaan “hybriden zwermen” met allemaal verschillende individuen met eigenschappen die – niet alleen uiterlijk, maar ook wat betreft de groeiplaats – liggen tussen die van de oudersoorten. Van al de rondwaaiende kleine wilgenzaadjes komen de meeste op plekjes terecht waar ze kansloos zijn, maar als er ergens een nieuwe groeiplaats gevormd wordt met nieuwe mogelijkheden, dan zorgen alle wilgen samen er wel voor dat de kans heel groot is dat er een zaadje terecht komt dat passende eigenschappen heeft om uit te groeien op dát plekje.

Hanneke van Dorp

Atoklinten in Zweeds Lapland (aug 2016)

Bladskeletten maken

In dit vaak grauwe en soms sombere seizoen, laat de natuur, voor wie er oog voor heeft, prachtige kunstwerkjes zien die in de zomer nog verborgen waren. Op de achterpagina van deze Gidsengids zie je daar een paar voorbeelden van. Met een beetje geduld en voorzichtigheid kun je dit ook zelf maken!

Stap 1

Stap 1. Verzamel wat mooie bladeren, een pan waar ze inpassen, baking soda en water.

Stap 2

Stap 2. Los de baking soda op in de pan met water en breng dit aan de kook. Voeg de bladeren voorzichtig toe en zorg dat ze onder water staan. Dit moet een poosje zachtjes doorkoken. Je zult zien dat het water verkleurd. Als je denkt dat het lang genoeg gekookt heeft, laat je alles afkoelen.

Stap 3

Stap 4

Stap 3. Wanneer het water afgekoeld is haal je voorzichtig een blad uit de pan en veeg je met een zachte tandenborstel of een kwastje het bladgroen weg. Je ziet het prachtige netwerk van nerven tevoorschijn komen! Maar pas op, ga voorzichtig te werk. De nerven zijn kwetsbaar!

Stap 4. Spoel je blad voorzichtig af met water en leg het te drogen. Wanneer het droog is kun je het inlijsten of er een cadeautje mooi mee versieren. Veel plezier bij het maken van je eigen bladskelet en geniet van de schoonheid van de natuur!

Celia Horst

Eindresultaat

Meedoen!

Het lijkt de Werkgroep Publiekswandelingen leuk om de komende maanden wat alternatieve activiteiten op touw te zetten nu door corona de publiekswandelingen afgelast zijn.

Plantenjacht met krijt

Binnenkort (van kerst tot 3 januari) is de eindejaarsplantenjacht van Floron. Je kunt op hun website doorgeven welke bloeiende planten je hebt gezien.

<https://www.floron.nl/plantenjacht>

Daarnaast roepen zij op tot botanisch stoepkrijten. Voor meer informatie zie: <https://www.ivn.nl/groen-om-te-doen/nieuws/doe-tip-botanisch-stoepkrijten>

We roepen jullie allemaal op om mee te doen! Ga erop uit met een krijtje in de hand en schrijf de naam van het door jou gevonden plantje op de stoep. Maak er een foto van en stuur deze vóór 10 januari 2021, eventueel voorzien van een toelichting van maximaal 50 woorden, naar ... (zie binnenkort op <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede/activiteiten>)

Tuinvogels tellen

Januari is vogelteltijd. We hopen dat jullie mee tellen op 29,30 en 31 januari a.s. en de resultaten doorgeven op <https://www.vogelbescherming.nl/tuinvogeltelling>

Stuur je mooiste tuinvogelfoto vóór 3 februari 2021, eventueel voorzien van een toelichting van maximaal 50 woorden, naar ... (zie binnenkort op <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede/activiteiten>)

Winterse natuur

In februari kunnen we genieten van boomsilhouetten, misschien ijshaar, ijspegels, berijpte bladeren, aangevoren mist... of misschien al een eerste sneeuwlokje...

Stuur je mooiste foto vóór 3 maart 2021, eventueel voorzien van een toelichting van maximaal 50 woorden, naar ... (zie binnenkort op <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede/activiteiten>)

Er is een prijsje beschikbaar voor elke maandwinnaar. De ingezonden foto's zullen gepubliceerd worden op onze website, Facebook of andere media.

We hopen op heel veel inzendingen!

Groet,
Greetje Koster en Lidy Vrijheid
Werkgroep Publiekswandelingen

Bevroren moederkruid - Celia Horst

Kuifmees doet zich te goed aan pitjes en nootjes - Henk Eitink

Niet vergeten!

Vogels voeren in de tuin, het levert vaak mooie beelden op! Soms ben je snel genoeg om ze vast te leggen, maar meestal blijft het bij kijken en genieten...

Afgelopen nazomer was er tussen de stenen vlak bij mijn keuken een klein wonderdje ontstaan: de vogels waren wat rommelig met het vogelvoer omgegaan en een zonnebloempit was ontkiemd en groeide uit tot een zonnebloem van ongeveer een meter hoog. Bijzonder hoe weinig zo'n zaadje nodig heeft om uit te groeien tot iets wat kan bloeien en zelfs ook weer zaad kan produceren. Er kwamen meerdere bloemen aan deze korte maar stevige stam, een onverwacht cadeautje zo aan het einde van het groei- en bloeiseizoen. Doordat hij zo dicht bij de keuken staat heb ik kunnen zien hoe deze zonnebloem huisvesting bood aan lieveheersbeestjes (zie achterpagina van de vorige Gidsengids), en hoe meesjes de stam regelmatig als landingsplek gebruikten alvorens zich weer op de voedersilo te storten. Maar pas zag ik iets waar ik heel enthousiast van werd!

Ik was aan het telefoneren en keek ondertussen uit mijn keukenraam. Toen ik plotseling een Puttertje zag landen op de uitgebloeide zonnebloem. Op zijn dooie gemakje deed hij zich te goed aan de pitjes in de uitgebloeide bloemhoofden. Een feest van kleur, zo'n vogeltje! En dat van zo dichtbij mogen bekijken! Alweer een cadeautje! En dat alleen maar doordat ik eerder begonnen was met het voeren van de vogels die mijn tuin bezoeken en bewonen. Dus: niet vergeten de vogels bij te voeren!

Celia Horst

Agenda

De agenda is wel erg leeg! Is onze afdeling in slaap geraakt? Valt er dan helemaal niets te beleven op dit moment?

In groepsverband is alles momenteel even heel beperkt. Maar de oplettende lezer heeft in deze Gidsengids kunnen ontdekken dat er wel degelijk nog steeds van alles gebeurt! We hopen dat de foto's, verhalen en ideeën je inspireren om er op uit te trekken, dicht bij huis of misschien iets verder weg. Te blijven ontdekken, verwonderen en delen. De natuur is zo prachtig! Er valt zoveel te leren! Laten we er met elkaar goed voor blijven zorgen én er van genieten. En... laten we elkaar in dit alles ook niet vergeten. Bel elkaar af en toe eens op en vertel wat je ontdekt heb. Of mail je verhaal naar de redactie van de Gidsengids, dan kunnen anderen ook genieten van dat wat jij hebt gezien of gedaan.

We hopen een volgende keer meer invulling te kunnen geven aan de agenda.

Excursies

Voorlopig zijn er geen IVN excursies gepland. Houdt voor actuele informatie over excursies onze website in de gaten. Mocht er alsnog een wandeling georganiseerd worden, wordt deze op de site vermeld.

Schoolactiviteiten

Vanwege de corona maatregelen worden alle IVN activiteiten zorgvuldig voorbereid waarbij de veiligheid van de kinderen en de gidsen voorop staat.

De schoolactiviteiten staan weliswaar op een laag pitje. Ze staan echter al wel ingepland voor 2021. Dat betekent dat de basisscholen zich gewoon online kunnen aanmelden voor de IVN activiteiten van volgend jaar.

In het voorjaar hopen we hier meer over te horen van Barbera Lagraauw-Quist vanuit het Lammerinkswönnert.

Cursussen

Landschapsgidsenopleiding

Zoals in een eerdere uitgave van de Gidsengids vermeld, wordt er in samenwerking met IVN Haaksbergen gewerkt aan het organiseren van een Landschapsgidsenopleiding (LGO). In de voorjaarseditie 2021 hopen we hierover informatie te kunnen publiceren.

Een opmerkzame haas - Michiel Deiman

Van de redactie

Het was een hele klus deze keer, het maken van de Gidsengids... Het valt niet mee om in tijden als deze positief te blijven en er op uit te trekken de natuur in. Te ontdekken en verwonderen. En die verwondering toe te vertrouwen aan papier. Hoofden zitten soms te vól met andere zaken of zijn juist te léég geworden waardoor de verbinding met onze IVN-afdeling een beetje naar de achtergrond verdwijnt. Het helpt ook niet echt dat er weinig georganiseerd kan worden om met elkaar iets te gaan ondernemen.

Toch merkten we dat er echt wel beweging zit in de levens en bezigheden van onze leden. Op de valreep kwam er ineens nog allerlei leuke copy binnen en konden we ook deze Gidsengids vullen met, naar wij hopen, inspiratie om wat te gaan ondernemen, buiten óf misschien juist wel binnen!

Alle lezers die de redactie dit jaar hebben geholpen met het maken van copy, willen we heel erg bedanken. Zonder jullie hulp waren de Gidsengidsen niet zo mooi en lezenswaardig geworden! Alle lezers die dat nog niet hebben aangedurft, schroom niet! Zo maken we er samen een mooi blad van.

Copy voor de volgende Gidsengids graag insturen vóór 19 februari 2021

Langs deze weg willen we graag al onze lezers goede Kerstdagen en een gezond 2021 toewensen.

Katjes - Erika van Oldeneel

De moestuin is leeg en ligt in rust. Alle activiteit lijkt hier gestopt te zijn. Het doet mij denken aan de afgelopen maanden. Zo weinig ruimte om samen op te trekken en te delen in kennis en verwondering. Wat zou het fijn zijn weer te kunnen zaaien en genieten van de vruchten van ons werk als afdeling van het IVN... Dat is mijn wens voor het nieuwe jaar!

Celia Horst

Verlaten moestuin in Tweekelo

INDIEN ONBESTELBAAR: REDACTIE GIDSENGIDS
BURGEMEESTER STROINKSTRAAT 375
7547 RH ENSCHEDE

ivn natuur
educatie
Enschede

Lampionplant - Celia Horst

Judaspenning - Anne-Jan Horst

Hortensiablاد - Henk Eitink